

KRAUJO IR KRAUJO KOMPONENTŲ DONORŲ INFEKUOTUMO PER KRAUJĄ PLINTANČIOMIS INFEKCIJOMIS 2022 METAIS APŽVALGA

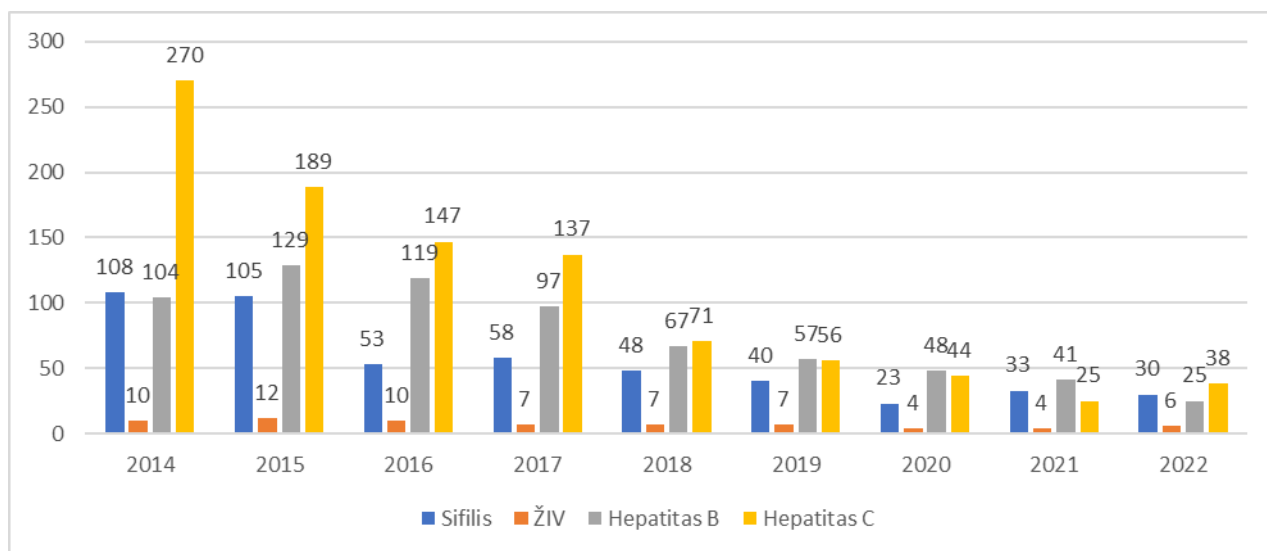
ĮVADAS

Kraujo ir jo sudėtinių dalių donorų (pastovių ir pageidaujančių tapti donorais) sergamumas per kraują plintančiomis užkrečiamomis ligomis (ŽIV infekcija, virusiniu hepatitu B ir C, sifiliu) nustatomas privalomai tikrinant donorus vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. vasario 4 d. įsakymo Nr. V-84 „Dėl Kraujo ir kraujo sudėtinių dalių donorų sveikatos tikrinimo ir donorų kraujo ir kraujo sudėtinių dalių paėmimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (nauja redakcija nuo 2014-05-01) nuostatomis. Vadovaujantis šiuo įsakymu donoriai privalomai dėl sifilio, hepatitų B ir C bei ŽIV infekcijų tiriami nustatant šiuos laboratorinius žymenis: serologinis sifilio (*T. pallidum* antikūnai), hepatito B paviršinis antigenas, hepatito C viruso antikūnai, virusų ŽIV-1 ir ŽIV-2 antikūnai bei virusų ŽIV-1, hepatito B ir hepatito C nukleino rūgštys.

Nacionalinis visuomenės sveikatos centras prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – NVSC), vykdydamas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. balandžio 19 d. įsakymo Nr. V-237 „Dėl statistinės ataskaitos formos tvirtinimo ir sveikatos apsaugos ministro 1999 m. lapkričio 29 d. įsakymo Nr. 515 „Dėl sveikatos priežiūros įstaigų veiklos apskaitos ir atskaitomybės tvarkos“ pakeitimo“ nuostatas, atliko kraujo ir kraujo komponentų donorų infekuotumo per kraują plintančiomis infekcijomis 2022 metus apžvalgą.

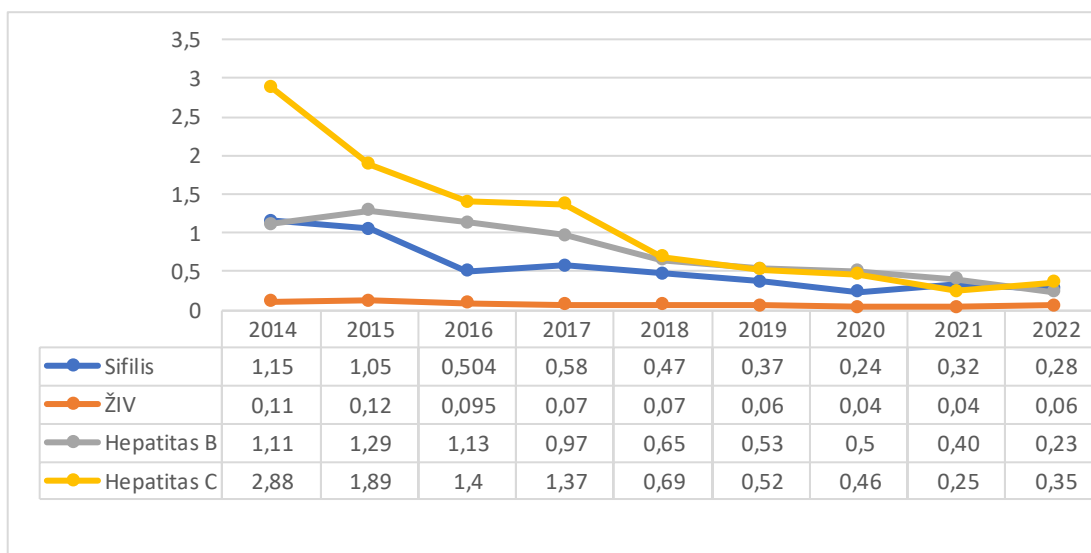
DUOMENŲ ANALIZĖ

2022 metais tarp kraujo ar jo sudėtinių dalių donorų (toliau – donoriai) nustatyta visų infekcijų (sifilio, ŽIV, virusinių hepatitų B ir C) dėl kurių jie privalomai tiriami, žymenų (ŽIV1/2, sifilio, HBsAg, anti-HCV). 2022 metais nustatyti 30 sifilio, 38 virusinio hepatito C (anti-HCV) ir 25 virusinio hepatito B (HBsAg) infekcijų žymenys bei 6 ŽIV infekcijos serologiniai žymenys (1 pav.).

1 pav. Sifilio, ŽIV1/2, hepatito B (HBsAg), hepatito C (anti-HCV) pasiskirstymas tarp donorų 2014–2022 m. (abs. sk.)

Infekcijų paplitimo 1000 donacijų rodiklis. 2022 m., lyginant su 2021 m., sumažėjo sifilio, virusinio hepatito B infekcijų ir padidėjo virusinio hepatito C, ŽIV infekcijos rodiklis 1000 donacijų (2 pav.).

2 pav. Infekcijų paplitimas 1000 donacijų Lietuvoje 2014–2022 m.

Infekuotumo skirtumai tarp pageidaujančių tapti donorais ir pastovių donorų. 2022 m. vertinant pagal nustatytą infekcinių žymenų procentą, pageidaujančių tapti donorais asmenų infekuotumas sifiliu, virusinio hepatito B ir C infekcijomis buvo aukštesnis nei pastovių donorų – sifiliu – 0,0065 proc. ir 0,1688 proc., ŽIV infekcijos (ŽIV 1/2) – 0,0043 proc. ir 0,0140 proc., hepatito B (HBsAg) – 0,0010 proc. ir 0,1688 proc., hepatito C (anti-HCV) – 0,0054 proc. ir 0,2321 proc. atitinkamai (1–4 lentelės).

2022 m. tarp donorų daugiausia nustatyta hepatito C infekcijos (anti-HCV) serologinių žymenų – 38, iš jų 33, kurie pageidavo tapti donorais, 5 tarp pastovių donorų, taip pat nustatyta 30 sifilio serologinių žymenų, iš jų 24, kurie pageidavo tapti donorais, 6 – pastovūs donoriai, nustatyti 25 hepatito B infekcijos (HBsAg) serologiniai žymenys, iš jų 24, kurie pageidavo tapti donorais, 1 – pastovus bei 6 ŽIV žymenys, iš jų 2, kurie pageidavo tapti donorais, 4 – pastovūs (1–4 lentelės).

1 lentelė. Donorų infekuotumas sifiliu 2014–2022 m.

Atliktų tyrimų skaičius, vnt.		Sifilis		
		Pastovūs donoriai	Pageidaujantys tapti donorais	Iš viso
2014 m.	iš viso	66620	27277	93897
	rasta teigiamų	14	94	108
2015 m.	iš viso	70667	29255	99922
	rasta teigiamų	15	90	105
2016 m.	iš viso	70978	34197	105175
	rasta teigiamų	3	50	53
2017 m.	iš viso	66211	33797	100008
	rasta teigiamų	7	51	58
2018 m.	iš viso	80571	21916	102487
	rasta teigiamų	10	38	48
2019 m.	iš viso	86341	21377	107718
	rasta teigiamų	9	31	40
2020 m.	iš viso	82633	13428	96061
	rasta teigiamų	4	19	23
2021 m.	iš viso	89366	12202	101568
	rasta teigiamų	11	22	33
2022 m.	iš viso	92835	14219	107054
	rasta teigiamų	6	24	30

2 lentelė. Donorų infekuotumas ŽIV 2014–2022 m.

Atliktų tyrimų skaičius, vnt.		ŽIV1/2 žymuo		
		Pastovūs donorai	Pageidaujantys tapti donorais	Iš viso
2014 m.	iš viso	66620	27277	93897
	rasta teigiamų	5	5	10
2015 m.	iš viso	70667	29255	99922
	rasta teigiamų	7	5	12
2016 m.	iš viso	70978	34197	105175
	rasta teigiamų	2	8	10
2017 m.	iš viso	66211	33797	100008
	rasta teigiamų	6	1	7
2018 m.	iš viso	80571	21916	102487
	rasta teigiamų	5	2	7
2019 m.	iš viso	86341	21377	107718
	rasta teigiamų	3	4	7
2020 m.	iš viso	82633	13428	96061
	rasta teigiamų	4	0	4
2021 m.	iš viso	89366	12202	101568
	rasta teigiamų	3	1	4
2022 m.	iš viso	92835	14219	107054
	rasta teigiamų	4	2	6

3 lentelė. Donorų infekuotumas hepatito B virusu 2014–2022 m.

Atliktų tyrimų skaičius, vnt.		Virusinio hepatito B žymuo (HBsAg)		
		Pastovūs donorai	Pageidaujantys tapti donorais	Iš viso
2014 m.	iš viso	66620	27277	93897
	rasta teigiamų	2	102	104
2015 m.	iš viso	70667	29255	99922
	rasta teigiamų	2	127	129
2016 m.	iš viso	70978	34197	105175
	rasta teigiamų	2	117	119
2017 m.	iš viso	66211	33797	100008
	rasta teigiamų	7	90	97
2018 m.	iš viso	80571	21916	102487
	rasta teigiamų	1	66	67
2019 m.	iš viso	86341	21377	107718
	rasta teigiamų	0	57	57
2020 m.	iš viso	82633	13428	96061
	rasta teigiamų	3	45	48
2021 m.	iš viso	89366	12202	101568
	rasta teigiamų	2	39	41
2022 m.	iš viso	92835	14219	107054
	rasta teigiamų	1	24	25

4 lentelė. Donorų infekuotumas hepatito C virusu 2014–2022 m.

Atliktų tyrimų skaičius, vnt.		Virusinio hepatito C žymuo (anti-HCV)		
		Pastovūs donoriai	Pageidaujantys tapti donoriais	Iš viso
2014 m.	iš viso	66620	27277	93897
	rasta teigiamų	28	242	270
2015 m.	iš viso	70667	29255	99922
	rasta teigiamų	27	162	189
2016 m.	iš viso	70978	34197	105175
	rasta teigiamų	26	121	147
2017 m.	iš viso	66211	33797	100008
	rasta teigiamų	12	125	137
2018 m.	iš viso	80571	21916	102487
	rasta teigiamų	16	55	71
2019 m.	iš viso	86341	21377	107718
	rasta teigiamų	8	48	56
2020 m.	iš viso	82633	13428	96061
	rasta teigiamų	2	42	44
2021 m.	iš viso	89366	12202	101568
	rasta teigiamų	4	21	25
2022 m.	iš viso	92835	14219	107054
	rasta teigiamų	5	33	38

Ankstyvas infekcijų išaiškinimas nukleino rūgščių tyrimo (NAT) metodu. ŽIV, hepatito B ir C virusų nukleino rūgščių tyrimas, leidžiantis infekcijas nustatyti ankstyvoje stadijoje („lango“ periode) įvestas kaip privalomas Lietuvoje nuo 2009 m. spalio 1 d. Tiriant donorus NAT metodu 2022 m. nustatyti 2 teigiami tyrimai dėl hepatito B infekcijos, 2021 m. – 4, kitų infekcijų nei 2021 m., nei 2022 m. NAT metodu nebuvo rasta.

IŠVADOS

1. 2022 metais tarp donorų nustatyta mažiau sifilio ir hepatito B infekcijų serologinių žymenų, bet daugiau hepatito C ir ŽIV serologinių žymenų absoliučiais skaičiais lyginant su 2021 metais.
2. Sifilio ir virusinio hepatito B serologinių žymenų paplitimo 1000 donacijų rodikliai 2022 metais, lyginant su 2021 metais, sumažėjo, virusinio hepatito C bei ŽIV – padidėjo.
3. 2022 metais didesnis visų infekcinių žymenų, išskyrus ŽIV infekciją, skaičius nustatytas tarp pageidaujančių tapti donoriais, lyginant su pastoviais donoriais.